

El vicepresident espanyol i ministre d'Economia, Pedro Solbes, i el ministre d'Administracions Públiques, Jordi Sevilla, no veuen possible publicar les balances fiscals.

La publicació de les balances fiscals Catalunya-estat ha estat una de les peticions més reiterades, i també desateses, del catalanisme polític. La conjuntura política i la pressió social han provocat que el Govern del PSOE s'hagi vist ara obligat a fer passos potser definitius per donar-les a conèixer.

Entre el secret i la presa de pèl

La pregunta i la demanda són recurrents, i la seva simplicitat complica encara més la resposta. El Govern estatal s'ha especialitzat en els darrers anys a donar arguments de tots els gustos i colors per justificar que les balances fiscals –la diferència entre els impostos que els ciutadans paguen a la hisenda estatal i el que el Govern de Madrid retorna a les comunitats en forma de serveis i inversions– no es poden fer públiques. L'excusa més clàssica és, segurament, la de les dificultats tècni-

ques per calcular-les. A qui els vulgui escoltar, el vicepresident Pedro Solbes i un dels seus alumnes més avantatjats, el ministre Jordi Sevilla, expliquen sense despenjar-se que, com que Espanya no és una confederació, les hisendes no estan separades, per tant, és molt difícil territorialitzar recaptacions i inversions. No passa el mateix amb la Unió Europea, on es parteix d'estats amb sistemes fiscals separats. Un altre argument que se sol donar és que les dades territorialitzades no solament són difícils d'obte-

nir sinó que, a més, els sistemes de càlcul són tan complexos i diversos –els resultats també– que es crearia un terrible galimaties. De fet, algunes balances fiscals no oficials atorguen dèficit fiscal zero a Madrid, mentre que altres li atribueixen el més alt d'entre les autonomies. No se n'ha fet encara cap, però, que situï el dèficit català en menys d'un 7% del PIB, xifra sempre superada per les Balears. Arran de la possibilitat de desbloquejar aquest assumpte, la majoria d'experts opinen que el sistema més

adequat de càlcul seria el de la hisenda de la Unió Europea, que no aplica criteris de benefici.

Una tercera raó que es branda per justificar el secretisme de la hisenda espanyola és que la publicació dels fluxos entre territoris no ha de servir com a element únic de negociació d'un nou sistema de finançament perquè seria poc rigorós. Ningú no dubta d'aquest axioma, però els experts assenyalen que unes balances fiscals ben elaborades i contrastades haurien de ser el principal element en la taula de negociació estat-autonomies.

Les balances fiscals no es fan públiques, però s'insisteix a contraposar-les a unes suposades balances comercials que, evidentment, només es refereixen a la compra i venda de productes per part d'empreses. Les balances fiscals, que no tenen contrapartida, inclouen també l'economia familiar i, per tant, resulten molt menys fictícies. En plena campanya catalana per millorar el finançament autonòmic i denunciar el dèficit fiscal, que alguns experts eleven fins al 10% del PIB, el diari conservador *El Mundo* apareixia el diumenge 8 de maig amb el titular "Catalunya aconsegueix un superàvit comercial amb Espanya que dobla el seu suposat dèficit fiscal". El periodista no es qüestionava la veracitat de les dades de Funcas (Fundació de les Caixes d'Estalvis Confederades) sobre el superàvit comercial, 18.400 milions d'euros el 2003, i sí les del dèficit fiscal de la Generalitat de Catalunya, 9.400 milions. *El País* ha dedicat en les darreres setmanes pàgines i pàgines a intentar desmentir l'espòli fiscal català en una sèrie de reportatges que només han donat veu als qui el neguen.

Amb aquests arguments (altra cosa són els que es donen per justificar que els Països Catalans siguin "solidaris", cosa que ningú no demana als sistemes forals del País Basc i Navarra), la batalla política per la publicació de les balances fiscals no ha perdut força. Al revés. Darrerament, el meló sembla encetar-se, i el Govern espanyol ha acceptat i anunciat que les farà públiques. No ha concretat com i, sobretot, tampoc quan, fet que fa témer que es podria començar a negociar el nou model de finançament, a mitjan 2006, sense tenir-les. Aquest handicap reduiria,

El president del Govern central ha reconegut la contribució positiva de Catalunya a les finances de l'estat, però el seu govern encara no ha fet públiques les balances fiscals.

sens dubte, la capacitat de pressió d'alguns territoris.

En aquest sentit, les iniciatives polítiques han estat diverses, així com les pressions polítiques i socials. Fins i tot han arribat a l'Audiència Nacional per denunciar l'opacitat de l'administració de l'estat. ERC ha aprofitat la seva condició de soci del govern de José Luis Rodríguez Zapatero i la seva incidència per arrencar alguns compromisos, tot i que amb un resultat que encara s'ha de veure.

Republicans i socialistes es van reunir a mitjan març amb l'objectiu d'arribar com a mínim a un acord d'estabili-

tat parlamentària per un any. El PSOE s'assegurava un curs tranquil a la Carrera de San Jerónimo i els independentistes podien aplanar el trànsit de l'Estatut català a Madrid i del que Joan Puigcercós havia qualificat com el plat fort d'un "aperitiu", que era el pla Ibarretxe: el nou model de finançament. Però la negativa del PSOE a posar data a la publicació de les balances fiscals, que ERC considera imprescindibles per afrontar qualsevol negociació i per reivindicar algunes inversions socials de l'estat a Catalunya, ho va engegar tot en orris. Els uns i els altres van quedar a donar-se uns dies de reflexió, però el mes de març ha passat, el d'abril també, el compromís sobre les balances continua sense data i l'acord d'estabilitat com a tal no està fred sinó glaçat. Els socialistes catalans també volen que es facin públiques, però, a diferència d'ERC, no ho consideren imprescindible i estan diposats a negociar el nou finançament sense tenir a les mans un element que podria qüestionar un acord que pot ser de mínims, atesa la situació econòmica que s'albira a Espanya amb l'acabament dels fons de cohesió de la UE.

En el front parlamentari la situació és com en la darrera ocasió en què el Govern espanyol, aleshores del PP, no tenia majoria absoluta, la legislatura 1996-2000. En aquesta legislatura, CiU es va avançar als altres grups catalans, i el seu diputat Josep Sánchez Llibre va presentar el maig de 2004 una proposició no de llei demanant fer pú-

Dos de quinze

Només dos catalans formen part de la comissió de quinze experts que l'Institut d'Estudis Fiscals ha creat per establir la metodologia de càlcul de les balances. Es tracta de la catedràtica d'Hisenda de la UB Núria Bosch i del seu homòleg de la UPF i conseller del Banc d'Espanya gràcies a la pressió dels grups catalans Guillem López Casanovas. La resta són alts funcionaris de l'estat vinculats a Hisenda, la Intervenció General de l'Estat, la Seguretat Social i l'INE i professors d'universitat que s'han mostrat contraris a la reducció del dèficit fiscal català, com ara Ezequiel Uriel.

El Congrés espanyol ha aprovat, en diverses ocasions, resolucions per fer públiques les balances fiscals, però de moment mal no s'han complert.

bliques les balances fiscals. Tal com va recordar el diputat d'UDC, textos similars es van aprovar, i després incomplir, en format de resolució als debats de política general espanyola dels anys 1997, 1998 i 1999. La proposició es debatia al ple el 21 de setembre de 2004. CiU va acceptar esmenes de la majoria dels grups parlamentaris, i el text va prosperar amb els vots a favor de tots els partits i l'abstenció del PP.

El PP s'oposa a la publicació de les balances fiscals. El diputat Utrera les considera un "instrument bord"

Durant el debat, els arguments van ser recurrents. Mentre Sánchez Llibre criticava el Govern del PSOE a aplicar els mecanismes de transparència al tràfic de flux financer entre territoris, Puigcercós demanava (així com Joan Herrera, d'ICV) de fer públiques les balances en un any, i que aquestes es calculessin tenint en compte no només el criteri de benefici sinó també el flux monetari. Mentrestant, el diputat del PSOE Ceferino Díaz posava l'accent a

advertir que les balances fiscals no s'havien de fer només entre governs autonòmics i el de l'estat i advocava per incloure-hi ens públics, organismes autònoms, seguretat social i ajuntaments mentre sostenia que el desenvolupament de l'Espanya pobra enriquiria encara més la rica i solidària. El diputat del PP Francisco Utrera parlava de "tremendes dificultats" per territorialitzar l'impost de societats, l'IVA,

les cotitzacions a la Seguretat Social, les infraestructures, els impostos especials..., i, sense pèls a la llengua, titllava d'"instrument bord" les balances fiscals. El text finalment aprovat instava l'executiu a constituir, en el marc de l'Institut d'Estudis Fiscals, un grup de treball amb experts de diversa procedència per acordar una metodologia de càlcul comuna de les balances i a procurar després la publicació anual d'aquestes.

Després del debat, i escaldats d'anys anteriors, CiU va insistir en la necessitat de garantir el compliment de la proposició no de llei aprovada. El febrer de 2005 el diputat Jordi Jané va preguntar per escrit sobre el compliment de la proposició. A l'abril li contestaven que el grup d'experts (vegeu el requadre) era una realitat des del gener i que estava en fase de recopilació d'informació per fer després una reflexió teòrica sobre "el significat de les balances fiscals i la funció que han de dur a terme". El Govern no posava terminis i assegurava que el grup acabaria "en els propers mesos".

El mes de març, el Senat aprovava una moció, que signaven CiU, l'Entesa, el PNB, Coalició Canària i el mixt, demanant el compliment del text aprovat pel Congrés feia uns mesos. Entretant, ERC presentava una bateria de 160 preguntes, encara no contestades, demanant per la despesa territorialitzada de tots els ens públics, consorcis i administració en general. Ara sembla que, finalment, les balances fiscals veuran la llum. Caldrà veure com.

Ferran Casas